Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXVIII **№ 10 (3421) Варшава,** 12 березня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Петро Тима: «Це про мене, про нас». с. 10

Як виглядає робота працівників Державної служби надзвичайних ситуацій. с. 6-7

ISSN 027-8254
10
9 770027 825238

Фото Павла Лози

eprasa.pl f597cc110

ГРОМАДА

Григорій СПОДАРИК
Фото Дарії Мулярт

Ґіжицькі відзначення річниці війни

Мазурський відділ Об'єднання українців у Польщі 25 і 26 лютого в Ґіжицьку організував заходи, присвячені річниці повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Владика Аркадій Трохановський та Іван Пік

Першого дня волонтери ОУП і запрошені гості обговорили питання подальшої співпраці щодо допомоги Україні. Другий день почався богослужінням у місцевій греко-католицькій церкві Пресвятої Трійці в наміренні жертв та закінчення війни. Наступний захід відбувся в Ґіжицькому центрі культури, де д-р Ігор Ксенич (Університет ім. Адама Міцкевича в Познані) представив звіт про воєнні дії, а журналістка Б'янка Залевська презентувала свої воєнні репортажі. Відбулася також дискусія про необхідність подальшої допомоги Україні та її населенню.

Потрібні літаки

Владика Аркадій Трохановський, єпископ Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ, у слові до учасників зазначив, що останній рік було сповнено протилежними переживаннями. З одного боку, було варварство агресора та початкова стриманість західного світу в допомозі Україні. З іншого – сталася велика справа, яку символізує відкритість Польщі до українських утікачів від війни. «Польща не творила таборів, а відкрила оселі та серця», – зауважив владика. Дякуючи також українській громаді за дотеперішню жертовність, ієрарх наголосив на її подальшій потребі та закликав кожного допомагати, як уміє й може. Тим часом Ігор Ксенич підкреслив, що, за даними американських експертів, наприкінці 2022 р. трагічна статистика свідчила про 100 тис. вбитих і поранених українських солдатів. Американці вважають, що таку ж кількість становлять і російські жертви. Водночас російські втрати у військовій техніці втричі перевищують українські. Однак щодо літаків втрати майже однакові, тому таким важливим є постачання цих машин Києву. Науковець обговорив і територіальні втрати. До повномасштабного вторгнення вони становили 6,5% територій, а у найгіршому моменті Україна втрачала 1/4 своєї землі. Станом на кінець минулого року це вже були втрати 16,5%. Жертви серед мирного населення – це понад 7 тис. осіб, а поранено близько 12 тис. Науковець підкреслив: якби не спрацювали українські ППО та авіація, то ворог проводив би більше авіабомбардувань, що означало б більшу кількість жертв серед цивільних. Ігор Ксенич повідомив також, що всі матеріальні й нематеріальні втрати в Україні станом на вересень минулого року становлять 350 млрд. доларів. Цікаво, що у воєнний час зросли надходження від податків. На це міг вплинути посилений контроль над корупційними схемами серед митних служб. Ігор Ксенич підкреслив також, що путін вже програв культурно-суспільну війну. І зараз, протилежно до його планів, через агресію 3/4 українців підтримують членство України в НАТО, а ще більше у ЄС. «Потрібні були Майдани й повномасштабна війна, щоб ЄС ширше відкрив свої двері для України», – сумно констатував Ігор Ксенич. Після його доповіді відбулася презентація репортажів Б'янки Залевської про волонтерів і життя в Україні під час війни.

Нічого саме собою не відбувається

Захід був також нагодою для підсумку результатів акції солідарності з Україною мешканців Ґіжицька та регіону, зокрема представників української спільноти. Слід зауважити, що волонтери ґіжицького гуртка ОУП разом з парафіянами греко-католицької церкви створили штаб, який діяв у прицерковній світлиці. З ґіжицького кризового центру на сьогодні вирушило 4 транспортні засоби, якими до України перевезено близько 40 тонн допомоги для солдатів та цивільного населення. Більшість речей потрапили до Рівненської області, українського міста Дубна – партнера Ґіжицька, – але також до Львова та Калуша. Волонтерам ОУП з Круклянок вдалося залучити до акції місто Мальборк, яке передало партію медичної допомоги. Завдяки партнерському для Ґіжицька німецькому місту Кверфурт до Дубна було передано пожежну машину. Волонтери подбали також про біженців: у домівці ОУП у Ґіжицьку відбувалися, зокрема, інтеграційні заняття тільки для дітей з України, а також із залученням представників української нацменшини. Польський журналіст Славомир Сєраковський, яикй не зміг приїхати до Ґіжицька, у відеозаписі, коментуючи дискусію про волонтерство й допомогу, розповів про свою збірку на дрон Байрактар для Збройних сил України. Акція набрала значного розголосу та дозволила зібрати більше коштів, ніж було потрібно. А оскільки виробник вирішив безкоштовно надати цей апарат ЗСУ, на зібрані гроші за домовленістю з українським Міністерством оборони вже незабаром зможуть, серед іншого, побудувати центр вишколу солдатів, який матиме свою лікарню і, що головне, буде мобільним. На зібрані гроші буде також закуплено 100 машин вантажного типу, з яких двадцять виконуватиме функції швидкої допомоги. «Не стримуйтесь і робіть для України все, що можливе. Тут нічого саме собою не відбудеться», – закликав Славомир Сєраковський.

Мир – це постачання зброї Україні

Наступна учасниця дискусії Наталія Панченко, українська активістка, продюсерка й одна з засновниць «Євромайдану-Варшава», повідомила, що їхня ініціатива

eprasa.pl f597cc1168

передала в Україну грошову допомогу сумою більше 70 млн. зл. та додатково багато предметної допомоги. «Усе, що відбувалося і проходило через нас, – це перш за все допомога для звичайних людей», – говорила Наталія Панченко, дякуючи полякам за їхню позицію. Активістка підкреслила, що «Євромайдан-Варшава» як на початку, так і зараз за головну ціль ставить собі привернення уваги Польщі та світу до ситуації в Україні. Тому організація у час візиту Джо Байдена до Польщі голосно закликала президента США передати Україні літаки F-16: «Я захисниця прав людини, абсолютна пацифістка й ніколи не думала, що буду когось просити про зброю. На жаль, ми дожили до часів, коли в XXI ст. єдина можливість гарантувати мир – це постачання зброї Україні», – говорила Наталія Панченко. Вона підкреслила також, що поразка України означає поширення війни на Європу. Перемога України, вигнання до останнього російського солдата і трибунал для російських злочинців – це, за словами активістки, умови, які принесуть мир.

До допомоги долучилася також Б'янка Залевська. Вона намагається, зокрема, допомагати героям своїх репортажів, яких зустріла на фронті. Там перев'язувала рани солдатам, хоч колеги-журналісти говорили, що відповідно до професійної етики треба стояти осторонь. У таких ситуаціях її відповідь завжди звучала, що спочатку потрібно бути людиною, а вже потім журналістом. Від 2014 р. свою професію постійно використовувала, щоб переконати поляків у потребі допомагати Україні. До того ж до повномасштабного вторгнення не раз чула, що там вже майже нічого не відбувається й вона повинна звернути увагу на дітей Польщі, які голодують.

Зі свого боку Ігор Ксенич допомогу Україні «одягнув» у цифри й дослідницькі факти. З них однозначно випливає, що в Польщі є втома від допомоги, яку підсилює, серед іншого, складна фінансова ситуація поляків. Ігор Ксенич поінформував також, що по відношенню до власного ВВП найбільшу допомогу надала Естонія (1,7%), Латвія (0,98%), Литва (0,65%), Польща (0,63%), США. Щодо кількості витрачених коштів найбільше допомогли США – більше 70 млрд. євро, ЄС (разом) – 35 млрд., Велика Британія – 8 млрд., Німеччина – 6 млрд. Далі вказано Канаду й Польщу – 36 млрд., Францію – 1,7 млрд. За даними на січень цього року від Центру дослідження громадської думки (CBOS), надалі близько 80% поляків уважає, що Польща повинна приймати біженців з України, а 41% говорить, що досі допомагає біженцям. На 20% скоротилось позитивне ставлення до біженців, але надалі воно становить 62%.

Насамкінець події голова ґіжицького гуртка ОУП Дам'ян Міштук повідомив, що разом з волонтерами Об'єднанню й місцевому самоврядуванню вдалося передати в Україну більше 100 тонн допомоги. «Дорогі волонтери, пам'ятаймо, що війна надалі триває, тому не відомо, як довго ще ваша допомога буде потрібна», – говорив Дам'ян Міштук. Тим часом голова Мазурського відділу ОУП Іван Пік відзначив, що війна завжди є жорстокою, але також веде до порозуміння й солідарності між людьми проти зла. «Поява зла та війни спричиняє до того, що людина може відкинути упередження та приєднатися до допомоги іншій людині», – наголосив Іван Пік, дякуючи за безкорисні жести підтримки. А їх у регіоні, як відзначив голова Мазурського відділу ОУП, робили й звичайні мешканці, й представники ґіжицьких і сусідніх органів самоврядування, школи, духовні особи різних конфесій, військові, підприємці тощо. Завдяки ним проводили збірки, аукціони, благодійні концерти, було де зберігати допомогу й врешті головне – відвезти її тим, хто цього потребує в Україні. До присутніх звернулися також голова Комісії у справах нацменшин сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Ярослав Слома, ґіжицький староста Мірослав Даріуш Джаджевський та бургомістр Ґіжицька Войцех Кароль Івашкевич. Ґіжицькі відзначення роковин війни завершив виступ львівського етногурту «Троє Зілля» *(на фото поруч)*.

Саме в річницю агресії 24 лютого в Ґіжицьку відбувся вечір української поезії та акція солідарності з Україною, в межах якої учасники дзвенінням виражали свою незгоду з агресією росії та нагадували про те, що війна досі триває. ●

eprasa.pl f597cc1168

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

Маніфестація на підтримку України у Більську-Підляському

Маніфестацію в першу річницю повномасштабного вторгнення росії в Україну організував у Більську-Підляському Союз українців Підляшшя (СУП). 24 лютого біля міської ратуші зібралися представники української громади та влади міста, підприємці, біженці з України та жителі Більська-Підляського.

Звучали промови представників громади та офіційних гостей, пісні у виконанні більських ансамблів «Ранок» і «Думка», а також слова подяки від біженців з України.

«Ми тут зустрічаємося не лише для того, щоб нагадати про цей страшний злочин, але й щоб підтримати Україну», – розпочала маніфестацію Марія Рижик, голова СУП.

Позицію української громади Підляшшя щодо вторгнення російської федерації в Україну зачитав д-р Андрій Артем'юк, заступник голови СУП: «Метою війни, яку ініціював президент російської федерації, є знищення української держави та народу. Ідеться в ній не лише про спроби відбудувати російську імперію, відтворити радянський простір чи розширити кордони росії, але про дії, що сягають набагато далі, виходячи із заперечення самого існування української нації, самобутності українського культурного простору, традиції української державності».

Промовляє Марія Рижик, голова СУП

Учасники зустрічі підкреслювали жах війни. «Перед нашими очима відбуваються апокаліптичні речі, зникають з поверхні землі міста, села, гинуть тисячі людей», – наголошував д-р Григорій Купріянович, директор Підляського наукового інституту.

На російські злочини звернув також увагу більський віцестароста Пйотр Божко: «Ніхто не думав, що може дійти до таких злочинів, як в Ірпені, в Бучі, в десятках інших міст. Ніхто й не думав, що з України можуть виїхати мільйони жінок і дітей». Говорив він і про підтримку для українських біженців з боку міста та його жителів.

Багато місяців центральним пунктом гуманітарної допомоги в Більську-Підляському був осередок Союзу українців Підляшшя. Найбільша українська організація в регіоні активно діяла, щоб допомагати, а також переконувати жителів регіону, хто в цьому конфлікті агресор, а хто жертва – що мало б бути очевидним. На жаль, проблема полягає в тому, що серед підляшан досі є ті, хто боронить «русскій мір».

«Тим, хто не знає, – агресором є Росія. І прошу в цьому не сумніватися. Усі, хто хоче це знати, може зазирнути в інтернет, зайти на відповідні телеканали і не вдавати, ховати голову в пісок і говорити, що не знає хто агресор. На жаль, ще й сьогодні, після року такої страшної війни, є такі люди, і вони є також серед жителів Більська-Підляського», – не приховувала гірких слів Марія Рижик.

Під час маніфестації виступили й біженці. Вони ділилися своїми переживаннями та дякували за допомогу. Молода українка з Миколаєва розповіла історію свого 24-річного коханого, який, воюючи під Бахмутом і Лиманом, був поранений та втратив пальці.

«Він дуже хотів захищати Україну і говорив: якщо кожен з нас боятиметься, то що буде з нашою Україною? – згадувала дівчина, не приховуючи емоцій. – Я маю надію, що війна незабаром закінчиться і ми всі поїдемо додому, відбудують міста, все буде добре. Але шкода хлопців-вояків. І хотіла б подякувати від нас усіх. Дякую вам хлопці, що воюєте й, жертвуючи собою, захищаєте Україну!»

Деякі біженці, поселившись у Більську-Підляському, включилися в діяльність Союзу українців Підляшшя. Серед них Юлія Панасюк з Рівного, яка веде зараз ансамбль «Думка». Це нова фольклорна група, що була створена під опікою СУП. Пісні в її виконанні можна було почути на площі біля ратуші.

«Від усіх українських матерів, від всіх українських бабусь дякую вам за цей притулок, за те, що ми можемо жити в безпеці в цей важкий час. Наші діти спокійно сплять і не чують тривог, не бояться, що на нас щось впаде», – дякувала пані Юлія.

Маніфестація в Більську-Підляському була однією з багатьох подій цього року, присвячених першій річниці повномасштабної війни. 24 лютого відбулась, зокрема, демонстрація в Білостоці, яку організувала білоруська діаспора. ●

eprasa.pl f597cc1168

Художня виставка Світлани Лозенко на Підляшші

Союз українців Підляшшя запрошує подивитися роботи малярки Світлани Лозенко. Вернісаж українки відбувся 21 лютого в галереї Сім'ятицького осередку культури.

Світлана Лозенко народилася в столиці України – Києві. Походить зі старовинного українського козацького роду, якому близько 500 років. Працювала на Київській студії науково-популярних фільмів художником-ілюстратором дитячих фільмів. Брала участь у створенні багатьох мультфільмів для дітей і працювала в різних організаціях художником. Після минулорічного вторгнення росії в Україну виїхала з чоловіком до Польщі. Їхні троє дітей та зять стоять у перших лавах захисників України.

Виставку живопису Світлани Лозенко у Сім'ятичах можна буде відвідати до 21 березня.

Перший польський спецпідрозділ в Україні

У Києві оголосили про початок формування першого польського спецпідрозділу, підпорядкованого Міністерству оборони України. Поляки виконуватимуть розвідувально-диверсійні завдання. До складу елітного підрозділу ввійдуть найдосвідченіші військові, зокрема добровольці, які воюють проти росії. Польський підрозділ співпрацюватиме з аналогічним підрозділом, що складається з росіян. Про це інформує портал onet.pl.

Зустріч сторін у цій справі відбулася 15 лютого в Києві. На ній був присутній громадянин Польщі, засновник підрозділу, кілька польських волонтерів, командир і начальник штабу російського Добровольчого корпусу, який воює за Україну, а також представник Міністерства оборони України. З міркувань безпеки всі ці люди залишаються анонімними.

Підрозділ не входитиме до складу Інтернаціонального легіону територіальної оборони України, в якому досі польські добровольці воювали пліч-о-пліч із добровольцями з інших країн, виконуючи фронтові завдання. Це буде незалежний від цього легіону спецпідрозділ, підпорядкований безпосередньо Міністерству оборони України.

Рекордна Маланка у Народному домі

«Ми все ще не можемо в це повірити. Нібито знали, що для всіх гостей цього заходу мета, на яку ми збираємо гроші, надзвичайно важлива. Проте ваша абсолютна щедрість перевершила наші найсміливіші очікування!» – пишуть організатори благодійної Маланки в Народному домі, яка відбулася 11 лютого. Під час аукціону для перемоги на заході зібрали 44 919 злотих.

«У минулі роки теж було організовано такі аукціони. Тоді люди пропонували по кількадесят злотих, а зараз перебивали ставки інших, даючи навіть по 500 злотих або тисячі злотих і більше. Це теж якоюсь мірою спрацювало на кінцевий результат», – зазначають організатори, члени Перемиського відділу ОУП.

На аукціоні гості могли робити ставки, зокрема, на вініл британського гурту «Pink Floyd» з підписом Андрія Хливнюка. Нагадаємо, що сингл «Hey, Hey, Rise Up» став першим новим треком британців після 28 років мовчання, в якому використано стрілецьку пісню «Ой, у лузі червона калина», що її співає Андрій Хливнюк, лідер гурту «Бумбокс». Серед лотів на аукціоні були теж буковинська вишиванка, якій понад 70 років, браслет

Фото з архіву Народного дому

з останньої довоєнної партії сталі маріупольського заводу «Азовсталь», квитки понад сторічної давності до колишнього кінотеатру «Аполло» в Народному домі, які було знайдено під час ремонту, тощо. Цікаво, що предмети на аукціон дарували, зокрема, українці з Перемишля. Подію вела Лідія Іванюх.

«Ми надзвичайно вдячні всім, хто брав участь в аукціоні, і тим, хто дарував на аукціон абсолютно унікальні речі», – наголошують організатори.

Завдяки зібраним коштам діячі перемиського ОУП зможуть придбати не лише портативний кисневий концентратор та портативний апарат УЗД (ультразвукова діагностика) для медиків, а й долучаться до закупівлі інших засобів порятунку життя в дуже складних умовах безпосередніх бойових дій.

Варто зазначити, що це була друга маланкова подія, організована в Народному домі. Перша відбулась 14 січня, на яку учасники принесли із собою ліхтарики. Організаторам вдалося зібрати десятки ліхтариків для дітей в Україні в межах акції «Свята без тата», організованої фондом Uniters. Завдяки щедрості гостей заходу на рахунок фонду також надійшло 3 тисячі злотих.

Музей в Зиндрановій зачинено для відвідувачів у першому кварталі

«У період з 1 січня 2023 року до 31 березня 2023 року Музей лемківської культури буде зачинено для відвідування». Про це йдеться в повідомленні на фейсбук-сторінці Музею лемківської культури в Зиндрановій, що на Лемківщині.

Як зазначають автори повідомлення, причиною закриття музею для відвідувачів у першому кварталі року є рішення міністра внутрішніх справ та адміністрації від 14 грудня 2022 року про зменшення коштів на його діяльність. Відповідно до рішення грантодавця, цільова дотація на функціонування та утримання Музею лемківської культури в Зиндрановій на 2023 рік становить 40 тис. злотих. У минулі роки (2020–2022) це було понад 80 тисяч злотих. Завдяки коштам цієї субвенції, серед іншого, оплачують зарплати працівникам музею, рахунки за електроенергію та необхідні технічні перевірки.

Нагадаємо: подібна ситуація, коли музей на певний час закрили для відвідувачів, була у 2019 році.

Музей лемківської культури в Зиндрановій був заснований у 1968 році завдяки зусиллям корінного мешканця Зиндранови Теодора Ґоча. До сьогодні його діяльність було спрямовано на збереження, захист для майбутніх поколінь матеріальної та духовної культури лемків і Лемківщини.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl f597cc1168

Валерія ГУРЖИЙ
Всі фото надані героями статті

«Часто ти не знаєш: повернешся ти чи ні»

Робота рятувальників завжди була небезпечною та важкою, а з початком повномасштабної війни українським працівникам Державної служби надзвичайних ситуацій (ДСНС) працювати стало в рази небезпечніше. Також додалися нові задачі та виклики: евакуація цивільного населення з тимчасово окупованих територій, проведення пошуково-рятувальних робіт внаслідок прильотів ворожих снарядів та ракет. Тепер співробітники ДСНС працюють за графіком 24/7 та возять із собою спеціальні робочі костюми навіть у вихідні. Про зміни, які відбулися в роботі з 24 лютого 2022 року, «Нашому слову» розповіли рятувальники Ігор Коробейник (на фото) та Євген Нишенко.

– Як змінилася ваша робота з початку повномасштабного вторгнення?

Євген: Кардинальних змін не відбулося, адже ми завжди були готові ліквідовувати наслідки надзвичайних ситуацій та рятувати людей у випадках як природного чи техногенного, так і на даний момент військового характеру. З 24 лютого деякі задачі ми виконували вперше і, думаю, виконали їх на 5+ по 5-бальній системі – без втрат з нашого боку і серед цивільних, якщо йдеться про евакуацію людей, що перебували на тимчасово окупованій території. Коли ми навчалися, нас не готували до того, що ми будемо евакуйовувати людей під звуки вибухів та артилерійських обстрілів. Ми таке робили вперше і, сподіваюся, востаннє. Звичайно, з початком повномасштабної війни стало важче працювати, адже раніше у нас у суботу та неділю були вихідні, ми не були на чергуванні. Можна було спланувати день та взагалі будувати плани, а зараз ми працюємо 24/7 і готові виїхати виконувати завдання навіть у вихідні. А ми ж такі самі люди, маємо сім'ї, дружин, батьків. Також часто буває, що не знаєш: повернешся ти назад чи ні. Важко стало і для рідних, вони нас люблять, переживають за нас, а чекати завжди найважче. Звісно, ми намагаємося їм якнайскоріше повідомляти, що ми живі, здорові.

Ігор: З початку великої війни кожен рятувальник почав возити у своїй машині бойовий одяг. Ми готові до ліквідації будь-яких надзвичайних ситуацій у будь-який час доби щодня без вихідних. А коли повномасштабне вторгнення тільки почалося, то ми тут всі жили у частині. Спали по дві особи в кабінеті. Зараз у нас з'явилося багато нової техніки, бойового одягу, обладнання, протигазів, автомобілів, взуття, рукавиць. Цього всього стало набагато більше, для нас це добре.

– Чи вдавалося у перший місяць побути вдома та побачитися з сім'єю?

Євген: Я тоді в частині жив близько тижня і подумав, що треба з'їздити додому і подивитися що там і як. Поїхав і потрапив під обстріл. росіяни були за кілометр-півтора від села, куди я їхав, і, мабуть, побачили мене на трасі. Коли я повертав на дорогу у село, то зауважив, як на обочині земля піднімається. Не влучили. Починаю їхати потихеньку, буквально через 5-6 секунд чую вибухи біля машини, дивлюсь у вікно, а у мене біля машини розриваються клуби вогню. Я пригнувся: «Боже, допоможи!» Але, на щастя, вони не влучили. І вже через 15 хвилин я гасив пожежу приватного будинку.

– Ми воюємо з терористами. Неодноразово було, що росіяни били по якомусь об'єкту, а через деякий час, коли на місці прильоту проходили пошуково-рятувальні роботи, били повторно. Чи є якийсь алгоритм дій запобігання цьому?

Євген: Коли ми працюємо на місці прильоту, рятуємо людей, розбираємо завали, то «внутрішнім вухом» прислухаємося, чи нема повторного удару, бо можна залишитися разом з тими, кого рятуємо і загинути разом з ними. Так у нас з'явилося «внутрішнє вухо» *(сміється)*.

Ігор: У середині березня була ситуація, коли вдарили на Київщині по складах реактивною артилерією. Там все горіло довго, ми третього дня це закінчували гасити. Я приїхав допомогти, там наші хлопці працювали. Тоді не працювали магазини, я зібрав їжу, воду і повіз їм. Ми туди ще не доїхали, коли хлопцям зателефонували і попередили, що є загроза повторного удару по цих складах. Вони швидко зібралися і поїхали звідти, а незабаром туди дійсно прилетіли касетні снаряди.

– Коли починається масштабна повітряна тривога і вже відомо, що були пуски ракети, який ваш алгоритм дій?

Ігор: Ми не йдемо в укриття, ми готуємося до того, що воно може кудись прилетіти, щоб одразу виїжджати. Частина людей може стояти на вулиці – слухати та дивитися, щоб швидко визначити де був приліт. Якщо ж влучання вже таки було, то ми сідаємо по машинах і швидко виїжджаємо на місце.

– Чи є різниця у підготовці до виїзду на побутову пожежу, скажімо, і ворожий приліт?

Коли відбувається приліт чи щось масштабне, то в нас телефон весь «червоний». Там не одна заявка, і вони

eprasa.pl f597cc1168

постійно надходять, потрібно відповідати на них. Після надходження заявки диспетчер одразу по гучномовцю (а вони є по всій частині) оголошує адресу, яку техніку туди треба направити, з якої частини, яка подія сталася на місці. Всі це чують і кожен в залежності від того, що там трапилося, приймає рішення.

– Я знаю, ви брали участь у пошуково-рятувальних роботах під час катастрофи у Броварах, де гелікоптер із керівництвом МВС впав на дитячий садок. Як відбувалися роботи?

– Це було недалеко від нас. Тоді був туман. Надійшла заявка, що впав літак, ми всі були шоковані, бо це ж величезний масштаб. Це був ранок, я ще навіть куртку не встиг зняти, вискочив на вулицю до своєї автівки. Ми з начальником караулу одразу поїхали туди, бо виявилося, що у нього дитина з жінкою у тому садочку. На місці він вилетів з машини та побіг всередину. Я почав швидко одягати робочий костюм і теж побіг. Там побачив, як вже евакуйовували дітей із садочка. Заліз на другий поверх, пройшовся по кількох кімнатах, подивився чи немає всередині дітей, адже вони могли десь заховатися. Побіг далі, щоб оцінити ситуацію, адже ось-ось мають під'їхати машини і щоб їм вже розповісти про ситуацію. Знайшов завідувачку садочку, сказав їй збирати вихователів, щоб надали інформацію про дітей та дорослих, щоб ми знали де ще можуть бути люди, щоб одразу розпочати рятувальну операцію. Але вони були у паніці, дві години нічого не могли сказати, нічого не знали – було складно. Через ту ситуацію ми зараз проводимо багато роботи із навчальними закладами, зокрема з персоналом, щодо евакуації і вибухонебезпечних предметів. Машини ДСНС прибули через 4 хвилини після нас і хлопці одразу приступили до ліквідації пожежі.

З того ранку мені найбільше запам'яталася дитяча ніжка, яка лежала окремо, і чоловік, який зі сльозами на очах ходив біля паркану і чекав. Було зрозуміло, що його рідні всередині. Ми на тій пожежі сильно втомилися і морально, і фізично. Коли приїхав додому, то одразу заснув, але наступного дня не міг спати, всю ніч крутився. Після таких важких подій бувають проблеми зі сном ще кілька днів.

– Як себе почуває сім'я вашого колеги?

– Вони тоді потрапили до лікарні. З ними все більш-менш добре.

– Коли частина Київської області була окупована, як відбувалася евакуація населення?

– Коли приїжджаєш на евакуацію і бачиш людей, то розумієш, що не можна показувати тривожність. Я вважаю, що коли вони дивляться на тебе, їм повинно бути спокійно, щоб вони відчували себе у безпеці. Коли ми

Наслідки бойових дій на Київщині

Ліквідація ворожого обстрілу

працювали в тих умовах, людей завжди переповнювали емоції: комусь було лячно, хтось втратив близьких, хтось залишився без майна. Взагалі, під час евакуації не потрібно було робити зайвих рухів та розмовляти, бо з нами ходили окупанти, направляли автомати. Бувало й таке, що евакуація зривалася. Ми брали наш транспорт, чекали декілька годин, а потім надходить команда «відбій», бо не вдалося домовитися. Коли евакуація таки була, то завжди спереду та позаду колони їхали наші машини, також у колоні є швидка, іноді представники «Червоного хреста». Нам задають маршрут і кажуть через які населені пункти їхати, забирають телефони, дають один телефон з кнопками без камер на машину. За допомогою нього тримаємо комунікацію. Бо була одного разу ситуація, коли нашого співробітника росіяни забрали. Він стояв з телефоном, а вони подумали, що він знімає і комусь щось передає, його витягли, роздягли, телефон викинули та розстріляли, а його забрали. Після того випадку в нас телефони почали забирати. Бувало, під час евакуації ми потрапляли під обстріл. Їхали якось по дорозі, по обидві сторони якої ліс. І у якийсь момент з цього лісу починається обстріл нашої колони. Машина, у якій я був, була останньою в колоні. Дивимося, автомобілі, які їдуть попереду, починають розвертатися – ми переживали тоді сильно, але повернулися цілими та неушкодженими.

– Яка зараз ситуація із замінуванням на Київщині?

– Ми все це ще довго будемо знаходити. Зараз багато проблем пов'язано з тим, що є закопані бойові снаряди, багато чого місцеві жителі, наскільки я знаю, забрали додому і заховали. Скільки ми бачимо новин, як граната вибухає у квартирі чи ще щось. Таке, на жаль, може відбуватися ще довго і з людськими жертвами.

Після деокупації області знаходили багато розтяжок, гранат без чеки у стаканчику з-під кави, наприклад. Наступаєш на стаканчик, або піднімаєш його, або він розмокне і все – вибух. Дуже багато гранат було замасковано у побутові речі, багато чого ми знайшли та знешкодили, але ж ми розуміємо, що це далеко не все. Україна ще не один рік буде вирішувати проблему замінування. ●

eprasa.pl f597cc1168

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

«Сплетіння» – привід краще зрозуміти одне одного

В Європейському центрі солідарності в Ґданську 24 лютого відбулася перша презентація книжки «Сплетіння. Про українців з Польщі», в якій публіцистка Іза Хруслінська розмовляє з колишнім головою Об'єднання українців у Польщі Петром Тимою.

У презентації, яку вів журналіст Едвін Бендик, крім авторів, узяли участь діяч антикомуністичної опозиції Богдан Борусевич та історик Ігор Галагіда. Відкриваючи зустріч, Едвін Бендик зауважив, що навіть за демократичної Польщі, коли відбувалися такі події, як протести в Україні, чомусь публічне телебачення показувало антиукраїнські стрічки на зразок «Луна в Бескидах». Це добре показує силу стереотипного підходу до українців. Книжка «Сплетіння» вписується в русло його роззброєння, причому автори зосереджують увагу на українцях, які поколіннями проживають на території сучасної Польщі. Публікація становить також ще один доказ того, що однонаціональної Польщі ніколи не було та її не вдалося створити польським комуністам. Зображений у книжці досвід Петра Тими, передані батьком цінності, навчання в українській школі й потім у Ґданському університеті та подібні долі інших тогочасних молодих українців, а також загалом середовища нацменшин показують, що національно однорідна Польща просто не була чимось природнім.

Іза Хруслінська пояснила, що стимулом до написання книжки було те, що польський уряд у 2017 р. вперше від початку демократичних перетворень у державі відмовився підтримати вшанування роковин акції «Вісла» і навть здійснив атаки особисто на Петра Тиму як голову ОУП. Авторка підкреслила, що праця над книжкою почалася до агресії росії та тривала незалежно від відповідних подій, але це не означає, що тема сучасної України й війни не з'являється. У публікації Петро Тима розповідає, чим для українців з Польщі було 24 лютого 2022 р.

«У центрі цієї книжки, за моїм задумом, не були українці з України: мігранти та втікачі від війни. Водночас хочу зауважити, що Україною професійно займаюсь від 1996 р. Особливо завдяки покійному вже колишньому голові ОУП Миронові Кертичаку, але й Петрові Тимі, я відкрила для себе світ українців у Польщі. Це означало для мене пізнати світ болісного минулого, болісної дійсності Народної Польщі, викликів 1989 р., особистих історій, але також, особливо піля 2015 р., ситуації, коли українців з Польщі робили заручниками історії, а польська влада та націоналістичні й популістичні середовища робили їм низку необґрунтованих закидів», – говорила Іза Хруслінська. Вона підкреслила, що книжка становить спробу передати те, що у Польщі залишається маловідомим про місцевих українців. До того ж, як зауважила авторка, багато поляків досі не розуміють: ким насправді є представники нацменшин. Характерним для цього явища є часте запитання про момент приїзду з України, коли хтось говорить українською мовою.

Під час розмови Петро Тима розповів також про становлення національної ідентичності та громадсько-політичної позиції, скерованої на польсько-українське зближення в роки Народної Польщі й момент демократичних перетворень. Елементи, які в його випадку створили основу для такої активності, – це насамперед сильний антикомунізм батька, який 8 років відсидів у радянських таборах, та навчання в українському ліцеї в Лігниці. «Наші старші колеги привозили нам у школу під-

eprasa.pl f597cc1168

пільну літературу, проводили уроки історії тощо. Завдяки ним уже в середній школі ми були свідомі процесів, які відбувались у державі», – говорив Петро Тима.

За задумом влади, лігницька школа мала поширювати соціалістичні цінності серед молодих українців, але, оскільки так не сталося, почались переслідування. «Те, що школа пішла в іншому напрямі, було заслугою неймовірних і харизматичних учителів, вихідців з української громади», – говорив Петро Тима, згадуючи прізвища директорки Ірини Снігур та вчителя Івана Співака. Вони усвідомлювали свою місію, але також вміли багатьом поколінням учнів прищепити щось, що було в ПНР заборонене, – пам'ять і свідомість того, звідки ти і ким ти є. Природно, що школа була також кузнею еліт для громади – священників, єпископів, професійних істориків, депутатів чи громадських активістів. «Це була школа, яка мала дозволити нам протриматись, і вона виконала свою роль», – зауважив Петро Тима. За нагоди він зазначив, що нині це вже зовсім інша установа, яка гуртує не так представників нацменшини, як громадян України, які становлять більшість її учнів.

Другим важливим етапом формування було навчання на історичному факультеті в Ґданському університеті. Там він теж брав участь в ініціативах українських студентів, яких знав ще від навчання в ліцеї. «Український молодіжний ярмарок у 1980 р. – це був ярмарок вільних українців, які відчули солідарність та зміни», – зазначив Петро Тима. Виступи кабаре, концерти й уся атмосфера цього заходу були такими, як під час багатьох ініціатив, що відбувалися у час «карнавалу Солідарності». Ґданськ – це теж була мережа людей, зокрема українців, які не погоджувалися на радянську дійсність, але не хотіли також емігрувати, що було б вигідно для влади. Крім того, після запровадження воєнного стану значна частина осіб: молодих людей, студентів, університетських викладачів – усе-таки виїхала, зокрема до Канади, не бачачи в Польщі перспективи для себе. Це явище позначилося на пізнішому складі громади, оскільки вона втратила багатьох активних і свідомих людей. «Ми, хто залишився, зробили це не для того, щоб чекати на розвиток подій, але активно брати в них участь», – зауважив Петро Тима.

Тим часом Богдан Борусевич наголосив, що він і тодішня опозиція були свідомі того, що співпраця з Україною становить основу майбутнього Польщі й що українська нацменшина виконує в цьому важливу роль. «Співпрацю з Україною розглядали з розумінням того, що коли вона не обере бік Заходу, то росія поглине її назад, перетворюючи на ворога. Це було питання навіть не симпатії, а політичного аналізу», – відзначив Богдан Борусевич. Так він пояснював контакти з українською меншиною й загалом присутність у колі людей, які дбали про польсько-українське зближення та те, щоб Україна й Польща йшли в одному напрямі.

Ще один з учасників дискусії історик Ігор Галагіда зауважив, що без свідка історії, яким є Петро Тима, важко уявити собі нині історичну публікацію про долю української нацменшини в часи комуністичної Польщі, діяльність опозиції і демократичні перетворення. У книжці «Сплетіння» широко обговорено й проблему пропрацювання травми акції «Вісла», яка донині впливає на українську громаду. Ігор Галагіда зауважив, що один з можливих способів – зосередитись під час обговорень на жертвах, а не, як це має місце досі, на злочинцях. «Якщо в майбутньому маємо говорити про минуле, то перш за все ми повинні пропрацювати травму жертв. Щоб це зробити, мусимо хоча б дізнатися їхні прізвища і вшанувати пам'ять», – говорив історик. Він пропонував полишити постійні розмови про те, хто, як і коли почав конфлікт, що було спершу, як виглядали справи в міжвоєнний час, бо для цього є професійні історики. У суспільній дискусії щодо таких питань на першому місці мають бути жертви.

Під час презентації про взаємодію й спільні ініціативи з Петром Тимою, що їх висвітлено в книжці, говорили опозиційні активісти з часів ПНР Ґжеґож Ноцонь та Кшиштоф Фігель, а також колишній консул України в Ґданську Лев Захарчишин. Останній зауважив, що контакти з польською «Солідарністю», яким сприяли молоді представники української нацменшини, були натхненням для тогочасних демократичних сил в Україні. Рекомендуючи книжку, Лев Захарчишин сказав: «Уважаю, що це добрий експеримент – почати говорити про польсько-українські відносини через призму нацменшини та спільну історію. Тоді краще вдається вловити суть цієї теми. Через емоції, інтелектуальне пропрацювання можемо краще відчути одне одного. Ця книжка є добрим приводом для цього». У дискусії взяв участь також колишній співголова Спільної комісії уряду та нацменшин, представник кашубської громади Артур Яблонський. Він зауважив, що «книжкову розмову» Ізи Хруслінської та Петра Тими варто було б продовжити та обговорити нацменшинну дійсність у Польщі в період після 2000-х років. Артур Яблонський зауважив також, що «Сплетіння» – це книжка про формування свідомого українця та його потребу діалогу з різними національними прошарками польського суспільства, які не вдалося знищити тоталітарній владі. ●

eprasa.pl f597cc1168

ІНТЕРВ'Ю

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Це про мене, про нас

Іза Хруслінська та Петро Тима говорять про книжку «Сплетіння. Про українців з Польщі» й те, чому ця тема є важливою.

– На якого читача й якого сприйняття очікуєте?

Іза Хруслінська: Я вважаю й не помиляюсь, що польське суспільство не розуміє історії, долі й травм, але також прагнень місцевих українців, які є нашими співгромадянами. Польський читач після прочитання цієї книжки мав би це зрозуміти або взагалі відкрити існування такої громади, того, що вони роблять і який їхній внесок у побудову незалежної Польщі. Другою групою читачів є українці з Польщі. Я маю таке відчуття, що різні їхні покоління можуть віднайти себе в тому, що говорить Петро, в історії та долі його родини, але також якоюсь мірою в його життєвому шляхові. Він належить до дуже важливого для української громади Польщі покоління. Воно її реформувало, відстоювало права, зокрема до власної історичної пам'яті.

Петро Тима: Ми хотіли показати життя української громади в різних розрізах. Наприклад, питання українців, які внаслідок акції «Вісла» опинилися поза рідними землями, але мала батьківщина в їхньому житті залишилася, і вони передали її дітям. Ми говоримо про те, як конкретна сім'я, у випадку книжки подаємо досвід моєї, жила з почуттям цієї втрати в новому місці. Тому вважаю, що книжка в багатьох аспектах знайде свого читача, який зможе сказати: це про мене, про нас. Таким моментом, напевно, є широкий фрагмент розмови про український ліцей у Лігниці. Це розповідь про будування українства, значення цієї школи й різноманітність досвідів, оскільки тут зустрічаємо людей від Перемишля, через Щецін й до Бань-Мазурських. У цій частині книжки йдеться загалом про життя українців у часи Народної Польщі, зокрема, й репресії.

– Багато місця присвячуєте Ґданську. Чим важливі це місто й події?

Петро Тима: Ґданськ – це один з прикладів побудови польсько-українських зв'язків, де в певний момент з'являється Україна як новий аспект. Лідери польської опозиції, виходячи на контакт з українською меншиною, були зацікавлені Україною. І ми також були зацікавлені тим, щоб Україна з'являлася в самвидаві та приваблювала процесами, подібними до тих, що відбуваються в Польщі. Таких контактів до цього не було, бо українці, як писав історик Ярослав Сирник, перебували «під спеціальним наглядом». Це була свідома з боку влади політика полонізації українців та доживання в дозволених культурних чи освітніх межах аж до їхнього зникнення.

– Чим ще може зацікавити ваша розмова?

Петро Тима: Ця книга не тільки про українську громаду. Це книга про входження української громади в нормальний суспільний процес: творення культурних установ, наукових чи політичних проєктів, появу україномовного самвидаву тощо. Деякі думають, що теперішня співпраця, відкритість польського суспільства й участь у допомозі Україні, зацікавлення українською літературою тощо – це все було або сталося от так. Ні. Це починалося з простих контактів між людьми, обміну книгами, самвидавом, зустрічей, спільних проєктів, дискусій на тему України, але також дискусій на тему національних меншин. Перший наш лозунг звучав: «Бути активними». Я бачив колись на стіні в Ґданську напис «Стріляй або емігруй!». Багато людей тоді залишало Польщу, бо не бачили перспектив. Однак люди, які хотіли жити в цій країні, говорячи пафосно, хотіли також її змінювати й щось від себе пропонували.

– На основі вашої книжки з'являється враження, що часи Народної Польщі в житті української громади були колоритніші й живіші, ніж зараз. Петро згадує також неймовірні переживання, пов'язані з першим побаченим концертом «Журавлів». Нині, коли до всього маємо миттєвий доступ, такі емоції, мабуть, уже не можливі?

Іза Хруслінська: Тоді було колоритніше, бо це був час простого вибору. Так, як Петро сказав: або долучаєшся, або виїжджаєш, або залишаєшся в якомусь гетто. Натомість після 1989 р. як для українців, так і частини польського суспільства реальність зіштовхнулась з мріями та уявленнями. Від повномасштабного вторгнення росії в Україну багато в публічному просторі є про українців. Однак я помітила, що десь в цій масі абсолютно розчинилася українська нацменшина в Польщі. Так не повинно бути. Тому в нашій розмові я прошу Петра, щоб він якнайбільше наголошував на долі, історії польсько-українського пограниччя. Це усвідомлення буде важливим і для тих громадян України, які остаточно вирішать залишитися в Польщі.

Петро Тима: У комуністичній дійсності не було багато можливостей реалізувати себе: дві програми в телебаченні, відсутність основних продуктів тощо. Проте такий час сприяє тому, що людина шукає суспільних контактів. Чому побачений уперше концерт «Журавлів», що згадую в книжці, був для мене таким важливим? Тому що не було інших форм українського культурного життя на території Зеленогірщини. «Журавлі», крім музики, приносили свого роду надію, бо були доказом того, що українці десь є, щось роблять, намагаються зберегти культуру й традицію. Натомість зараз формуються її нові форми, про що теж говорю в книжці. Саме Ґданськ є тут добрим прикладом і показує, що нинішні молоді українці також віднаходять себе в активній діяльності, організовуючи хоча б Молодіжній ярмарок чи допомагаючи Україні. Частина з них подібна до попереднього покоління, мого, – вони теж щось дізнались удома, були на своєму умовному концерті «Журавлів» і захотіли бути активними. Отже, в кожен час активні люди є, але змінюються форми діяльності й потреби.

– Чи плануєте переклад книжки українською мовою?

Іза Хруслінська: Ми думали про це, тільки 24 лютого 2022 року зупинило цей процес. Але ми до цього повернемося.

***

Книгу можна придбати, зокрема, у видавництві «Тирса» за тел.: 22 679 95 47, e-mail: tyrsa@hot.pl

eprasa.pl f597cc1168

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Ушанування жертв війни в Перемишлі

Молитва, спільне запалення свічок на міській площі, виконання гімну України, а також роздуми та сльози. Так у Перемишлі виглядало вшанування 8 років і 365 днів війни в Україні.

Як і в багатьох інших містах, у храмах Перемишля, вірянами яких є українська громада, 24 лютого відбулися молитви за перемогу України. У греко-католицькому соборі Івана Хрестителя богослужіння очолив митрополит перемисько-варшавський Євген Попович. На завершення було нагороджено осіб, які допомагають біженцям. Серед них – митрополит Євген Попович, почесний посол України в Перемишлі Олександр Бачик та всі діячі Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі, від імені яких грамоту отримав голова відділу Ігор Горків. Нагороджені отримали дипломи Світового конгресу українців (СКУ) та нагрудні значки з деталей ракети, яку було збито над Києвом. Їх передав директор представництва СКУ в Україні Сергій Касянчук, офіс якого тимчасово розміщено в Перемишлі.

Ще одним елементом відзначень у Перемишлі стала акція «Разом проти війни» перед будівлею міської адміністрації. На головній площі міста зібралося понад сто осіб, поляків, українців, зокрема громадяни України, які живуть у місті менше як рік. Голова Перемиського осередку ОУП нагадав, що війна почалася в лютому 2014 року.

– На думку росіян, ця війна не мала завершитися лише на території України. Вони мали йти далі, знищувати інші країни, разом з Польщею. Сьогодні, після 365 днів великої війни, ми хочемо подякувати всім за допомогу в безпечній евакуації тих, хто змушений був тікати від російського терору. Хочемо подякувати за притулок, за турботу про кожного, а також за підтримку. За підтримку та допомогу, яку надають Україні безпосередньо на її території, – зазначив Ігор Горків.

Згідно з офіційними даними, за останній рік кордон України з Польщею перетнуло понад 10 мільйонів людей, які шукали притулку. Внутрішньо переміщених осіб нараховують близько 5 мільйонів. Що стосується статистики щодо дітей, то близько 5 тисяч було викрадено, 250-700 тисяч депортовано проти волі батьків, 897 отримали поранення, а пів тисячі дітей було вбито.

– Ми маємо пам'ятати кожного солдата, чоловіка, жінку та дитину, які сьогодні дивляться на нас із небес. І в кожного злочину є свій злочинець. Відповідальним за війну завжди є агресор. На жаль, безкарне зло повертається з подвійною силою. У 2014 році, коли було окуповано Донбас і Крим, усі думали, що на цьому все закінчиться. Але цього не сталося. Оскільки «рускій мір» показав, що він здатний на абсолютно нелюдяні речі, ми повинні перемагати, – сказала працівниця Перемиського відділу ОУП Маріанна Наливайко-Лозинська, яка подякувала за допомогу перемишлянам, зокрема українській громаді міста.

Пам'ять про загиблих мирних жителів та українських захисників присутні вшанували хвилиною мовчання. Згодом запалили свічки біля напису «8 років 365 днів» – саме стільки триває війна в Україні. Деякі перехожі, які зупинялися й читали напис, не могли повірити, що вона триває так довго.

На завершення присутні виконали гімн України. За словами мешканців, це був один з небагатьох моментів, коли «Ще не вмерла України...» прозвучав перед міською адміністрацією Перемишля. ●

eprasa.pl f597cc1168

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

«365 днів боротьби за волю та свободу»

Хор «Майстерня пісні» під диригуванням Вікторії Федотової нині згуртовує українців з Польщі та України, до яких зараз долучилися теж біженці

Кінець лютого для українців уже назавжди буде часом пам'яті та вшанування тих, хто поклав своє життя за нашу свободу. У цей час потребуємо бути разом, щоб відчути єдність та незламність нашого народу. Однак попри те, що відчуваємо потребу в інших людях, теж хочемо побути в тиші. Останні 365 днів були важкими для кожного з нас. Зайві слова болять, вони непотрібні, бо ж біль від втрати нелегко вгамувати. Його потрібно пережити...

Міша з мамою та сестричкою до Польщі приїхав 3 березня. Нині його картина зображує травень

24-26 лютого у Кошаліні, як і повсюди, пройшли під знаком пам'яті та підтримки одне одного. Спершу Об'єднання українців у Польщі організувало в місті маніфестацію, а потім товариство «Майстерня» – благодійний концерт «365 днів боротьби за волю та свободу». Це був час рефлексії, пам'яті та підсумків і подяк.

Згідно з інформацією мера Кошаліна Пйотра Єдлінського, майже чотири з половиною тисячі біженців отримали тут номер PESEL.

– Кілька тисяч українців працює в нашому місті, а майже тисяча дітей навчається в школах. За цей час ми висилали й далі будемо надсилати допомогу в Україну. Усі запам'ятаємо 24 лютого 2022 року як день, коли світ змінився. Навіть коли війна закінчиться, світ після цього буде вже іншим, – сказав під час маніфестації Пйотр Єдлінський.

«365 – рік. 365 днів і ночей. Найдовший лютий у моєму житті. У житті кожного українця. Ранок 24 лютого 2022 року. Для мене він почався зі слів моєї донечки: „Мамо, прокидайся, почалася війна..." А далі, як у страшному кіно, – одразу моє місто було в окупації. А коли я почула від моєї донечки: „Мамо, я не хочу вмирати" – вирішила, що буду сильною та мужньою. Ми вирішили виїхати – й тоді нас вирвано з корінням... Нас змусили тікати, а мене змусили рятувати свою дитину. Я пам'ятаю перші погляди волонтерів, коли ми

eprasa.pl f597cc1168

Гурт «The Ukrainian Band», у якому виступають також українці, які мусили втікати перед війною

перетнули кордон України з Польщею. Я ніколи не забуду їхніх очей: волонтери зайшли в наш автобус, і їхні очі були сповнені любові, турботи, тепла. І тоді вперше за два тижні від початку війни я зрозуміла, що ми не самі. Моїй родині дуже пощастило опинитися в Кошаліні, який дуже нагадує мій рідний Куп'янськ. Кошалін такий же теплий, маленький та свій... Я дякую кожному полякові та українцеві, хто простягнув нам руку допомоги. Дякую, що ви відчинили двері своїх домівок, відкрили свої душі та серця. Ми ніколи цього не забудемо. Я хочу ще подякувати захисникам, які борються зараз за свободу моєї України, нашої України. Усім серцем вірю, що перемога неодмінно буде за нами, по-іншому не може бути...», – казала під час маніфестації, плачучи, біженка Світлана Ревуцька.

Ще більш зворушливим був благодійний концерт, під час якого відбулась теж презентація календаря «Малюнки, які не повинні були з'явитися. 365 днів боротьби за свободу» (статтю про календар можна прочитати у № 9 «НС» від 5 березня 2023 року). Концерт почався «Молитвою за Україну» у виконанні Вікторії Федотової, а далі виступив хор «Майстерня пісні», вокально-інструментальний ансамбль «The Ukrainian Band», тріо «Мелодія» та вокалісти. А серед них – Дарія Зарудна, яка від війни тікала два рази: уперше з Донецька до Києва, де мусила швидко подорослішати, а потім з Києва до Кошаліна, щоб захистити своїх дітей. Пісня «У мене немає дому» в її виконанні вражала до болю. Так само, як розповідь Міши, якому всього шість років.

Міша разом з мамою та сестричкою 3 березня знайшов прихисток у Кошаліні, де намалював картинку зі своїм песиком Тузиком. «Я хочу, щоб усі тварини залишилися живими й мій песик Тузик теж» – бачимо напис на малюнку. У календарі картинка Міши зображає травень, 2 травня в Україні було відбито серію російських нападів біля околиць Запоріжжя; 4 травня український контрнаступ відкинув російські війська на відстань 40 км від Харкова; 31 травня відбувся початок контрнаступу на півдні Херсона.

У тріо «Мелодія» співають сестри Ганя та Марта Миньо з Кошаліна та Софійка з Миколаєва, яка знайшла прихисток у Кошаліні

– Зараз у наше рідне село дехто повернувся, але більшої його частини немає – доми знищено. У наш дім також влучили ракети, і його немає. І ми не знаємо, що сталося з Тузиком, – каже з болем мама Міши.

Під час благодійного концерту зібрано понад 7 тис. зл., які буде передано на допомогу Україні. А ще з аукціону, який до концерту також провело товариство «Майстерня», зібрано майже 29 тис. зл. Усе заради нашої перемоги! ●

eprasa.pl f597cc1168

Анатолій ШОРОХОВ
Фото з Вікіпедії

Василь Каразін і його невмируща справа

Людина, що вийшла за межі свого часу, – так можна було б назвати Василя Каразіна за його особисті, нестандартні думки і вчинки, а ще за те, що він встиг зробити. Каразін започаткував перший на Сході України університет та одне з перших в Європі міністерств освіти, був винахідником і автором ряду проєктів, волелюбним мрійником і, водночас, практиком, який бачив користь від усього задуманого. Тому ми й згадуємо його через 250 років – як він з'явився на нашій українській землі.

Слобожанщина – моя мати рідна

Сталося це 30 січня (10 лютого за новим стилем) 1773 року в селі Кручик Богодухівського повіту «Слобідсько-Української губернії» (як звалась колись Харківщина). Батько – офіцер Назар Каразін – за три роки до народження сина покинув військову службу і зайнявся домашнім господарством. Був він за походженням чи то греком, чи то сербом, що наклало свій відбиток і на характер сина – волелюбний та непокірний. Мати – Варвара Ковалевська, донька козацького сотника – додала йому непокірності, властивої українській нації. Ще в дитинстві одним із улюблених занять маленького Василя було слухання розповідей батька про походи, в яких він брав участь, і боротьбу сербів проти ворожих турків-«османів».

Проте, коли Василеві виповнилося 10 років, він втратив батька. Мати, залишившись сама, вийшла заміж вдруге за свого кузена Андрія Ковалевського, в маєтку якого доля звела хлопчика із найвідомішим сучасником Григорієм Сковородою. Український «Діоген» часто бував і навіть подовгу жив у них, отже справив неабиякий вплив на вразливого хлопчика, залишившись у його пам'яті на все життя. Але самого вітчима, судячи з усього, Василь не злюбив: він ніяк не міг забути свого батька. Невдовзі його відправили на навчання до приватних пансіонів Кременчука і Харкова, де він перебував до 17-літнього віку.

Петербург – холодна столиця бездушної імперії

В 1791 році юнака, купивши йому патент на звання сержанта, відправили до Семенівського гвардійського полку в Санкт-Петербург. Військова служба Василеві, напевно, не подобалася, бо він більше часу проводив не в казармах, а на лекціях – у Горному корпусі, де отримував знання з математики, фізики, хімії, медицини, вивчав європейські мови і знайомився з новинками літератури. А весною 1795 року взагалі покинув службу, щоб «вивчати росію і займатися точними науками». Однак те, що він збирався «вивчати», ставало все більш огиднішим: до влади в країні прийшов імператор-самодур Павєл І. В житті Василя Каразіна в цей час відбулися такі потрясіння, які змінили його на все життя. В своєму маєтку юнак, якому виповнилося 23 роки, закохався в 14-річну дівчину – кріпачку Домну. Вона настільки йому сподобалась, що Василь вирішив на ній одружитися. Але він не хотів жити в росії, бо його приваблювали європейські правила й порядки, котрі помітно відрізнялися від жорстокої імперської дійсності. І молодий чоловік, разом із вагітною дружиною і слугою Остапом, зробив спробу нелегально перетнути кордон, де й був затриманий царськими стражниками: 3 серпня 1798 року їх помістили на гауптвахті міста Ковно (нинішній Каунас в Литві). Від переживань у його дружини стався передчасний викид і вона померла, а сам Василь написав листа імператорові Павлові, в якому з чисто юнацькою сміливістю заявив: «Я волів позбавитися вашого правління, як надзвичайно жорстокого. Вільний спосіб мислення і жага до науки були єдиною моєю провиною». Цікаво, що жорстокий деспот, перед яким тремтіли найвищі сановники імперії, поблажливо віднісся до юнака: не лише помилував його, але й призначив служити в державній скарбниці.

На службі наукам і високій духовності

Тим часом в столиці імперії відбулися зміни, які вплинули і на Каразіна, змусили його підбадьоритися й загорітися новими бажаннями. В ніч з 11 на 12 березня 1801 року гурт із 12 офіцерів і сановників увірвався до спальні імператора і забив на смерть «повелителя», якого всі панічно боялися. Новим імператором став зовні лагідний і улесливий, а насправді – іще більш лицемірний – Алєксандр І. Він зробив вигляд, що хоче створити більш вільну і відкриту для світу державу і багато хто довірився йому. Серед останніх був і слобожанський дворянин Василь Каразін. Він написав анонімного листа на ім'я нового імператора, в якому пропонував проведення глибоких реформ в росії і непомітно підкинув його до царського кабінету. Алєксандр, ще дуже молодий (йому

eprasa.pl f597cc1168

ледве виповнилося 23 роки), зацікавився особистістю аноніма і попросив розшукати його. Він лагідно прийняв Каразіна і зробив одним зі своїх неофіційних радників. Останній же, недостатньо обізнаний із подвійною мораллю, яка панувала при дворі, був дійсно готовий до «великих звершень». Дещо йому вдалося: так, коли у вересні 1801 року з'явилась нова система органів центральної влади – 8 міністерств, то серед них було і Міністерство народної освіти, запропоноване Каразіним. Він взяв участь у створенні структури цього міністерства, а коли юний імператор вирішив відкрити декілька нових російських університетів, то зробив все від себе залежне, щоб один знаходився у Харкові. Це при тому, що Харків тоді, за словами самого Каразіна, був «малолюдним з числа найнезначніших губернських міст», на вулицях якого стояли калюжі й бігали свині. Однак, як справжній патріот свого краю, людина, хоча й молода, але далекоглядна, він зумів переконати як слобожанських багатіїв (перш за все купців) і чиновників, так і верхівку імперії (передусім імператора), що Харків – найідеальніше місце для відкриття університету. В серпні 1802 року в губернському дворянському зібранні Харкова Каразін познайомив своїх слухачів із проєктом майбутнього університету, планом навчальної та наукової діяльності, проєктом будівель і кошторисом. Він переконував харківську еліту, що справа вже майже вирішена, бо він має добрі зв'язки в столиці і «дружить» із самим імператором. В результаті йому вдалося зібрати на справу відкриття вищого навчального закладу астрономічну для тих часів суму – 400 тисяч рублів. А в самій столиці – пооббивати пороги високих кабінетів, відвідати в котрий раз царський палац, запевнюючи усіх, що Харків чекає на університет. Внаслідок його зусиль в законодавчому акті про нову систему освіти від 24 січня 1803 року було згадано про намір відкрити університет саме у Харкові. Каразін кинувся шукати майбутніх професорів, підбирати будівлі для корпусів, закупив підручники. Однак, у червні 1804 року найвищим указом був відсторонений від «університетських справ» і відправлений у відставку в чині статського радника. Заздрісне й консервативне оточення царя (перш за все, генерал Аракчєєв) звинуватило Каразіна в «нераціональному» використанні коштів. Тож, коли в листопаді 1804 року Алєксандр I підписав офіційний указ про відкриття університету, то про Василя Каразіна в ньому навіть не згадали. Така була «царська вдячність» людині, яка скільки сил поклала на «вівтар служби науці» і «високій духовності».

У вимушеній опалі: життя в «провінції»

В 1804 році Василь Каразін переїжджає у свій запущений маєток у рідному селі Кручик. 17 січня 1805 року без його участі було відкрито Харківський університет, задля якого він витратив скільки зусиль і коштів. Пізніше він доставив до Харкова близько 3000 цінних книг, куплених на пожертвування і власні кошти. Лише через декілька років (30 серпня 1811 року) вклад Каразіна у справу відкриття університету було відзначено вченою радою, яка обрала його своїм почесним членом.

В наступні роки Василь Каразін не припиняє займатися різними дослідженнями, науками і громадською діяльністю. Він вдруге одружився: шлюб із Олександрою Бланкеннагель дав йому восьмеро дітей – шестеро хлопців і двох дівчат. Але Каразін не зайнятий виключно родинними справами і домашнім господарством: його цікавлять загальнодержавні питання. Він продовжує надсилати звернення на «височайше ім'я», в яких говорить про обмеження «деспотії» і встановлення «конституційної монархії», поступову ліквідацію кріпосного права, створення можливостей для вільнонайманої праці, запровадження прав і свобод і так далі. Можна уявити, яке враження це справляло на самодержця та його оточення: «мрійність, ідеалізм і зайва щирість» слобожанського «дивака» обернулася проти нього самого. В 1808 році, за наказом із Санкт-Петербурга, він відсидів 8 днів на гауптвахті у Харкові за те, що порадив цареві утримуватися від активної європейської політики і більше займатися розвитком власної країни. Така поведінка шокувала петербурзьку еліту: якийсь дрібний дворянин, а втручається в справи «самодержця всеросійського»!

Однак, Василя Каразіна це не зупинило. У власному маєтку він організував селянське самоврядування – «думу», зменшив особисту залежність селян, виділив їм земельні наділи, відкрив початкову школу для селянських хлопчиків 6-8 років. Велику увагу приділяв науковим дослідженням, перш за все галузям, які потрібні були для швидкого розвитку економіки країни. Каразіна називали слобожанським Ломоносовим, але правильніше було б сказати, що це український Леонардо да Вінчі. В своїй сільській «лабораторії» він вирощував нові сорти злакових культур, розробляв нові види добрив, способи консервації продуктів, виготовлення нових лікарських засобів і штучних алмазів, бальзамування живих істот тощо. В деяких винаходах він став справжнім піонером (ідея створення мережі метеостанцій, парового опалення приміщень, парового двигуна), в інших – випереджав свій час. Ще далеко не все зроблене ним, вивчено, але Каразін приділяв увагу і природничим, і суспільним наукам. В 1811 році він заснував у Харкові «Філотехнічне товариство для поширення досягнень науки, техніки та розвитку промисловості», був членом ряду наукових товариств, надрукував близько 60 наукових статей. Але сміливі висловлювання Каразіна на адресу «сильних світу сього», критика існуючих порядків знову обернулися проти нього. 26 листопада 1820 року він був заарештований і звинувачений в підбурюванні до антиурядових виступів в казармах Преображенського полку. Півроку відсидів у Шліссельбурзькій фортеці, після чого його відіслали на Слобожанщину, заборонивши відвідувати «столицю».

Востаннє Каразін залишив Слобожанщину восени 1842 року із наміром відвідати Крим і зайнятися виноробством, однак в Ялті він потрапив під дощ і застудився. На зворотному шляху зупинився у свого сина Філадельфа, який служив при штабі Чорноморського флоту – у Миколаєві. Там він і помер 4 (16) листопада 1842 року. На похоронах його синові, напевно, пригадалися батькові слова: «Я тішуся тим, щоби принести користь дорогій моїй Вітчизні. І тоді сподіваюся бути виправданим». Останнє знайшло своє підтвердження в незалежній Україні, в той час як його гонителів і катів ніхто й добрим словом не згадає. ●

eprasa.pl f597cc1168

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Змішане и сплянтане, але правду мож ищы найти

Часом аджи в згідливій родині треба дакого навчыти моресу, але нихто не повинен приходити до сусіднього народа з війном и то в імя лем свойой надутой меґальоманії. Перше або пізнішше правда выходит на верх, брехня сто раз повторена в очах розумных люди ниґда не заступит правды. Стало ся так як нашы дідове повідали *(Не є нич тайного, што бы выявленым не могло быти)*, гнеска вшыткы видят, же метом росиі єст знищыня вшыткого, што украіньскє, и крадіж вшыткого, што ся ім сподабат. Не оджегнуют ся юж од ганьбы, так як в 2014 році од зеленых чловечків, и перестали скрывати ся під кусом куфайком специяльной «мирной» операциі. На стрямбы розорвала єй оборонна війна и цілому сьвіту вказало ся справжнє лице путіновского «миру», котрий фурт бренчыт кайданами.

За білого царя бесідувало ся о Украінцях яко о малорусах, адже о рускых меншой вартости, котры ищы не дозріли до рускости. Царска політыка невдало навязувала до історії розрабуваной Польщы, в котрой давно тому старинны Полякы свою нову столицю – адже Краків – и околичны землі Віслян назвали Малом Польщом (пак тота част Польщы стала Малопольщом), а землі лежащы около давной столиці, знищеной през короля Чех – Великом Польщом. Не знам ци цар такє выдумал, але дозволил на сесу зміну мена древнього народу, єднак з мешканців Великой Київской Руси не повело ся му зробити малорусів. москале задумували, же од тале был бы юж лем крочок до рускости жытелів Києва, Галича и Львова. росиі не повело ся того процесу завершыти, медже іншыма, и про надмірну захланність и роздуту меґаломанію, цар стару столицю почал звати малом русьом, а молодшу великом. Вісляне з Віслиці и Кракова стали Поляками, а Русине зо старинного Києва и Галича, жебы одтяти ся од москвы, котра почала іменувати себе рускым царством, одышли од прадідівского званя и стали Украінцями.

Більшевикы думали подібні як цар, але інакше хотіли тото розограти. За справом леніна россійская соціалъ-демократическая рабочая партія в пункті 9. свойой програмы вписала: право вшыткых народів державы до самостановліня о собі. ленін задумал таку хытріст, право єст, але кєд з нього не скорысташ, то значыт, же годиш ся на жытя в єдні державі, принимаш єй мову и єй правила. Армія козаків отамана махна дала ся выкорыстати більшевикам, ленін не міг не доцінити Украіньской Народной Республикы и Семена Петлюры, зато покликано до жытя Украинскую Советскую Социалистическую Республику в рамках российской советской федеративной социалистической республики (РСФСР). Як то путін бесідує, товды для росиі корысне было істніня Украіны, але гнеска юж нияк.

Гнешній червений цар зас піднял прапор єдиного великого народа, перестал бесідувати о братніх народах (хоц там и ту такы голоси ищы звучат), бо то было добре за леніна и сталіна, але тамты часы проминули. Генералісмус по розгромі Німеччыны утримувал Украіну задля посіданя в Організациі Обєднаных Наций додаткового представника. Украіньска Радяньска Соціалістична Республика не была для союзу небезпечна, была марьонетком москвы. Радяньска Украіна робила за невільника, москва не радила собі з Кримом, то підшмарила го Украіні, бо тягар зо своіх плечы кєд здоймеш, стане ти лекше. Кєд Украіна зорвала мотузы (од 16 грудня 1991 рока

Герб УСРР з 1919 по 1929 роки. Джерело: day.kiev.ua

Украінці захотіли жыти по-свойому), кремлівска влада рішыла раз на все розвязати справу «старинных» коренів росиі через стертя з лиця землі Украіны и Украінців. Покірны люде, жыючы на украіньскых землях, мают зляти ся з єдиным великым рускым народом. совєтского народа не удало ся створити, руский (котрый дусит не лем словяньскы народи) тіж більшости єст непотрібний, а тым більше Богу. росияне спокійні жыючы в росиі, мают до того право так як вшыткы іншы народы.

Хыбаль не лем я думам, же патріарх москвы и нибы то всєя Руси, не повинен благословити вояків, бомблящых жытелів мирных украіньскых міст на чолі з Києвом, матірьом вшыткых рускых городів. Снило ся мі, же Бог здойме з негідника патріаршу мітру (ознаку душпастырской влады) и верне єй справжньому патріарсі сідячому на древнійшым київскым престолі. За недолго юж не московский, а київскый патріарха в імени Ісуса Христа буде тримал душпастырский покров над вшыткыма рускыма єпископскыма престолами. рускых погружат іхня бута и погорда для іншых, од середины зжерат іх ненавист до вшыткого, што украіньскє.

Далі буде

eprasa.pl f597cc1168

Григорій Сподарик
Фото автора статті

Акція в Ґданську: «У Маріуполь і Бахмут повернеться нормальне життя»

У першу річницю повномасштабної російської агресії щодо України 24 лютого в Ґданську відбулася маніфестація солідарності з українцями, які героїчно борються за свою землю й свободу.

У цей день на історичній площі Солідарності пліч-о-пліч стояли представники місцевої влади з Помор'я та Європи, українські біженці, представники білоруської громади Триміста з прапорами вільної Білорусі, парламентарі, представники громадських організацій та жителі міста й регіону. «Немає слів, щоб засудити зло, яке несе агресор, але ми можемо дати надію людям, які страждають. Сестри та брати, українці, ми не залишимо вас самих. Прийде мир на вашу батьківщину. Україна буде вільною й демократичною. А незабаром вона стане членом європейської спільноти та НАТО. У Маріуполь і Бахмут повернеться нормальне життя. Слава українцям!» – сказала очільниця Ґданська Александра Дулькевич. Про солідарність і перемогу говорили також мер Ґдині Войцех Щурек та віцемер Сопота Маґдалена Чаржинська-Яхим.

«Для нас дуже важливо, що в цей важкий час ви з нами», – наголосила віцеконсул України в Польщі Олена Цибух, яка зачитала офіційний лист від посла Василя Зварича. До учасників звернулися й представниці української громади в Тримісті Олена Лосовська та Анна Гришакова, зокрема, зачитавши вірші Сергія Жадана і Тараса Шевченка. Вони подякували за підтримку як звичайним мешканцям Триміста, так і представникам місцевої влади та неурядовим організаціям. «Дякуємо за те, що розділяєте наш біль, але й також кожне радісне повідомлення з дому про події на батьківщині», – говорила Анна Гришакова.

У музичній частині учасники маніфестації могли послухати пісні часів боротьби польської «Солідарності» у виконанні хору «Music Everywhere» та українського репера Skofka. Тексти його творів – це свідчення трагедії, але й незламності українців у їхньому протистоянні російським загарбникам. Це ж можна було побачити в презентованій на площі Солідарність виставці фотографій «Рік спротиву». ●

Відзначення на Вармії та Мазурах річниці повномасштабної війни

У кафедральному соборі Покрову Пресвятої Богородиці в Ольштині 24 лютого владика Аркадій Трохановський очолив літургію за мир в Україні та за жертв війни. У проповіді владика підкреслив, що минулий рік показав велику християнську зрілість і потребу нести допомогу ближнім.

Цього ж дня в Ольштині з ініціативи маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства Ґустава Марека Бжезіна відбувся концерт «Солідарні з Україною», під час якого виступили хор «Bel Canto» та учні Комплексу шкіл з українською мовою навчання в Ґурові-Ілавецькому. Учні представили поетично-музично-хореографічну програму «Не брати, не сестри». Представники Ґурова та їхні молодші колеги з Початкової школи ім. Лесі Українки днем раніше взяли участь у концерті на честь українських героїв у Бартошицях. Ініціатором заходу був бургомістр міста Пйотр Петриковський.

Заходи, присвячені сумним роковинам, продовжилися 26 лютого в кафедральному соборі Ольштина, де віряни знову молилися за перемогу України та мир. Опісля присутні переглянули репортаж про доставку допомоги з ольштинської парафії до Гарнізонного греко-католицького храму у Львові та реабілітаційної лікарні в Трускавці. Матеріал записав журналіст Роман Боднар, який з волонтерами Стефаном Мельником, Павлом Ґерчаком та Петром Мігусом доставили допомогу в Україну. Окрім цих подій, в Ґурові-Ілавецькому до роковин війни в Україні відбувся концерт «Солідарні з Україною», який організувала місцева українська школа та управа міста. ●

(На основі cerkiew.olsztyn.pl та фейсбук-сторінок українських шкіл в Ґурові-Ілавецькому та Бартошицях)

Молитва за Україну в Кентшині

У першу річницю повномасштабного нападу росії на Україну в кентшинській греко-католицькій церкві молилися за Україну. У богослужінні взяли участь, зокрема, бургомістр міста Ришард Нєдзюлка з дружиною, членкиня правління Кентшинського повіту Ольга Ванаго та голова кентшинського гуртка Об'єднання українців у Польщі Андрій Сидор.

У своїй проповіді парох Ігор Гарасим наголосив, що сьогодні в Україні існує чітка межа між добром і злом, світлом і темрявою, правдою й брехнею, любов'ю й ненавистю. Україна бореться не лише за свою незалежність, а й за свободу та безпеку всієї Європи. Кілька разів він просив присутніх молитися за перемогу та мир. «Хочу подякувати нашим братам полякам за відкриті серця й домівки, які дали притулок нашим співвітчизникам з України. Також хочу подякувати польському уряду й місцевій владі за допомогу та підтримку», – сказав парох.

На завершення відслужили панахиду за загиблими українськими воїнами та мирними жителями. **(ас)**

eprasa.pl f597cc1168

РЕЦЕНЗІЇ

Денис Мандзюк, «Право на смерть. Самогубства у Львові часів цісарства». Львів: Книговій, 2022. – 268 с.

Дарина ПОПІЛЬ

Складна тема простими словами

Смерть – це щось таке, що неодмінно тривожить і зачіпає кожну людську істоту. Ми то стараємось її оминати, а то велетенським магнітом нас тягне до неї як до чогось до кінця незбагненного, проте неминучого для всіх.

Ерос і Танатос – Інь і Ян, певні рушії людства, своєрідні стовпи, довкола яких нерідко нашаровуються різноманітні етапи культури, творчості, літератури зокрема. Якщо добре вдуматись, кожна написана, знята, намальована, продемонстрована історія неодмінно буде мати в собі подих кохання або смерті, або ж одного й іншого. Таке людське життя, така його особливість.

Смерть, проте, буває дуже різною. Вона може бути сьогодні десь дуже далеко, завтра трохи ближче. Несподівано обірвати життя когось з близьких. Здається, ніколи людина не знає, коли буде її остаточна зустріч із суворою панею з косою. Але є люди, які самі прикликають цю дивну гостю, вони у певному виграші перед всіма іншими, саме тому, що погоджуються на зустріч із своїм завершенням добровільно, а отже роблять вибір закінчити своє життя самі.

Мова, звісно, про самогубців. Тема дражлива, неприємна, сумна і тужлива. Але погодьмося, дуже цікава та інтригуюча. Коли чуємо, що хтось собі одібрав життя, одразу починаємо задумуватись про причини, аналізувати, здогадуватись, чому людина на таке відважилась. Чи потрібно бути для такого рішення сміливим, чи навпаки – щось подібне чинять боягузи, що не можуть витримати власних проблем… Питань багато, відповідей мало.

Денис Мандзюк – український журналіст, письменник, стендап-комік у своїй третій книзі «Право на смерть» зробив дуже непоганий зріз та аналіз певної епохи Львова, власне, крізь непросту тему самогубств. Автор розповідає нам про самогубства часів цісарства, на межі XIX-XX століть, у період, який називають Belle Époque (Прекрасна епоха). В цей час одержимість самогубствами охопила місто Лева і «косила» без вибору представників різних соціальних прошарків, національностей, вікових категорій та статей. Причини цих самогубств також дуже різноманітні, автор робить доволі вдалу класифікацію відбирань львів'янами собі життя, подає історичну правдиву інформацію легко, цікаво і, попри доволі, здавалось би, трагічну тему, навіть з легким гумором.

Письменник веде нас окремими розділами, кожен з яких розкриває нову причину самогубств львів'ян прекрасної епохи. Для когось фатальною стала депресія, пов'язана зі швидким прогресом самого часу (Частина I. Фатальна манія прекрасної епохи). Для інших відчайдухів приводом для тотального кроку у вічність ставали погані оцінки та результати в навчанні, і навіть панічний страх перед ними (Частина II. У полоні страху). Загалом «Право на смерть» має шість частин, а також післяслово автора. Кожен з розділів унікальний по-своєму, адже розповідає нам історії людей крізь певну призму. Ми стикаємося з найрізноманітнішими мотиваціями, що підштовхували людей залишити цей холодний світ: нерозділене кохання, борги, сором, намагання втекти від відповідальності за якийсь злочин.

Читаючи «Право і смерть», моментами просто тяжко повірити в те, що все так влучно розказане автором є найчистішою правдою. Деякі випадки настільки абсурдні та карколомні, що, здавалось би, найвигадливіший казкар чи режисер такого б не придумав. Зібрані автором історії при копіткій праці з газетними архівами викликають цілий шквал емоцій.

Що сподобалось найбільше – це те, яку увагу письменник приділяє Львову як історичному тлу. Навіть згадування старих назв вулиць (у кінці книги маємо для зручності показник сучасних назв вулиць і площ) додають книзі незабутньої атмосфери описаної епохи та її шарму. Автор згадує цікаві локації, якісь традиції, цікавинки, притаманні тому часу. Усім львів'янам неодмінно сподобається непроста роль Пелчинського ставу в тогочасних карколомних випадках самогубств. Мандзюк жартує в книжці на тему того, якби сучасна влада міста була в курсі сумнозвісної слави ставу, то чи б прагнула так завзято його відновити?

Окремої уваги заслуговує остання частина книги (VI розділ. Галерея забутих зухвальців). В цій частині автор виділяє більш детально долі цікавих діячів Львова та ще цікавіших їхніх прощань із життям. Маємо 12 яскравих портретних зарисовок нестандартних життів їхніх нетипових власників та таких же добровільних відходів з нашого земного світу.

У книзі добре продумані і реалізовані кожна деталь та дрібничка. Обкладинка, слово від автора, розділи, хронологія подій, скромні ілюстрації. Якщо можна так сказати, видання є стильним, витриманим в одній атмосфері, тональності. Проєкт доволі ризикований, тому що своєю тематикою може багато кого відлякати. Проте лишень починаючи знайомитись з «Правом на смерть», якби парадоксально це, можливо, не звучало, але приходить розуміння, що з цією книгою час буде не змарнованим, а плідно і гарно проведеним.

Денис Мандзюк чудово розкрив нам частинку історії Львова крізь нестандартну, суперечливу тему. Автору вдалось це реалізувати у дуже невимушений, доступний, цікавий спосіб. Маємо плюс одну книгу до якісної української історичної літератури – літератури, яка викликатиме зацікавлення, обговорення і буде притягувати до себе читачів, яких манить не лише Ерос і Танатос, але й саме життя з його іронією, непередбачуваністю і дивними вибриками. ●

eprasa.pl f597cc1168

● XLVIII ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ ДИТЯЧИХ АНСАМБЛІВ КОШАЛІН 2023

відбудеться 10-11 червня 2023 року (субота, неділя) в Балтійському драматичному театрі у Кошаліні на Театральній площі 1 (Plac Teatralny 1)

Зголошення про участь ансамблів просимо пересилати листом до 15 травня ц.р. на адресу:
Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie, ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009 zup_koszalin@wp.pl
У заяві слід подати: ● назву ансамблю ● місцевість ● ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і телефон ● тему, заголовок, час тривання програми (субота – не довше 15 хв.; неділя – 10 хв.) ● кількість виконавців та опікунів (1 на 15 дітей) ● кількість мікрофонів тощо.

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Zadanie dofinansowano ze środków Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków Gminy Miasta Koszalina
Zadanie publiczne jest współfinansowane z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego

---

● XXI Загальнопольський конкурс малюнків «Рідні землі дідусів моїми очима»

Роботи просимо виконувати у форматі А3.
Прохання: не кладіть на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі праці в транспорті.
Братимуться до уваги тільки індивідуальні роботи.
Позаду малюнку треба зазначити: ● ім'я і прізвище дитини ● вік автора, клас і школу ● адресу і номер телефону.
Професійне журі оцінюватиме роботи у таких категоріях виконавців:
1) діти дошкільного віку (до 6 років), 2) школярі у віці 7-9 років (початкова школа), 3) школярі 10-12 років, 4) школярі 13-15 років.
Найкращі роботи будуть нагороджені та експоновані під час 48-го Фестивалю українських дитячих ансамблів – Кошалін 2023
Малюнки не повертаємо! Роботи просимо надсилати **до 15 травня 2023 року** на адресу:
Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie, ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin.
тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009 zup_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Łesia Korostatewycz. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl f597cc1168

Календар під назвою «365 днів боротьби за свободу» був створений у Кошаліні з ініціативи Товариства „Majsternia" у співпраці з Об'єднанням українців у Польщі. Календар проілюстрований малюнками дітей, які разом зі своїми близькими змушені були покинути рідні домівки в Україні. Наймолодші виклали на папір свої емоції, пов'язані з війною, мрії, які залишилися на батьківщині, тварин, яких вони не змогли забрати з собою, але на світлинах є й надія на краще майбутнє. Благодійний календар починається не 1 січня, а від 24 лютого, у річницю повномасштабного вторгнення росії в Україну. Весь дохід від його продажу буде переданий на допомогу Україні. Кошт календаря в залежності від можливості, мінімальна ціна 30 злотих.

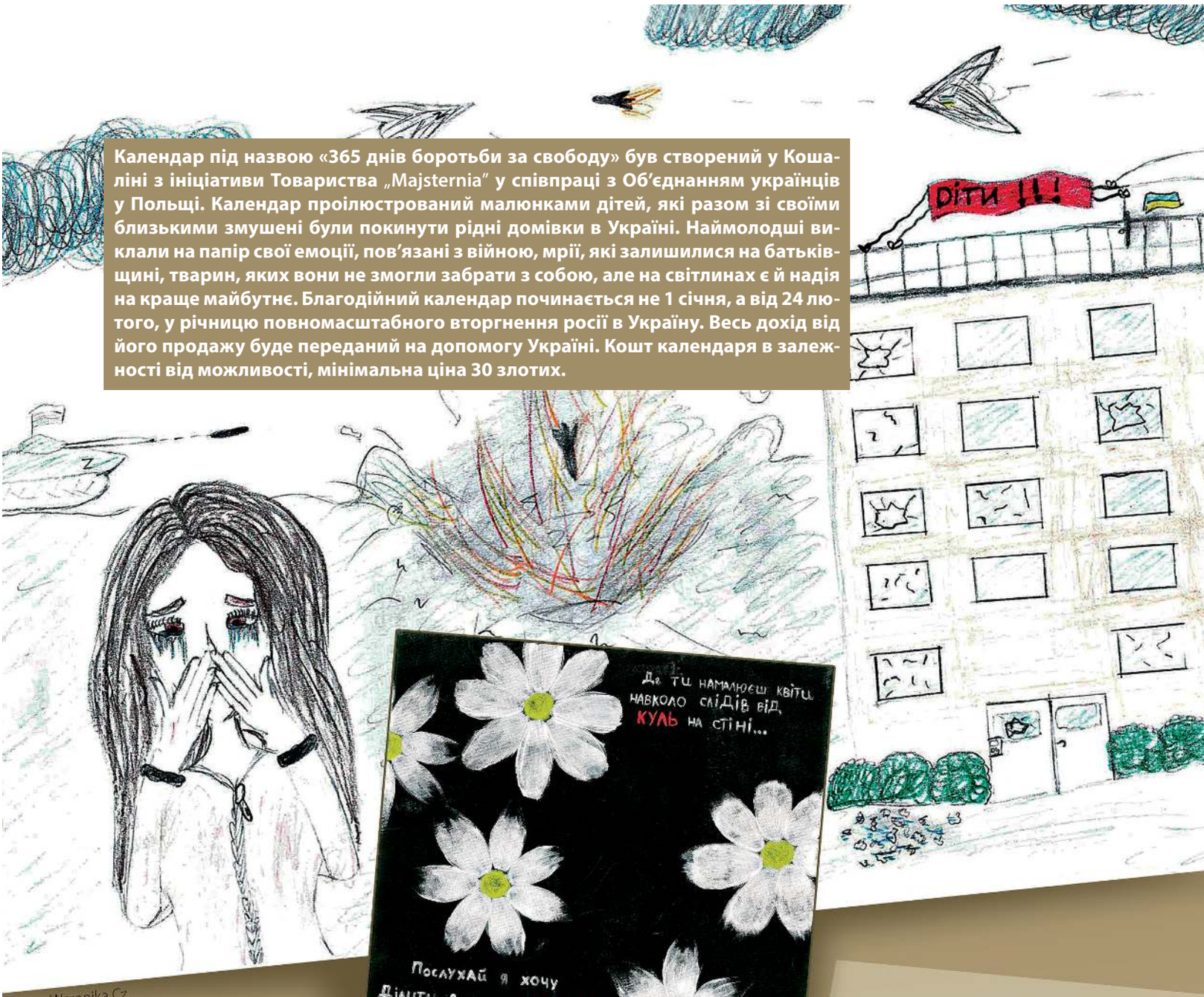

24.2.2022 - 4:55 rozpoczęcie przez Putina „specjalnej operacji wojskowej" w Ukrainie
25.2.2022 atak na Wyspę Węży - odpowiedź Rosjanom: "Russkij wojennyj korabl, idi na chuj"

КАЛЕНДАР МОЖНА КУПИТИ:

Товариство „Majsternia", ul. Niepodległości 24-26, Кошалін (кожного четверга з 9 до 15 години)
та **Книгарня „Literka", ul. Zwycięstwa 135, Кошалін** (понеділок-вівторок 10-18 та субота 10-14)

Щоб отримати календар поштою, потрібно здійснити переказ на рахунок:
Stowarzyszenie Majsternia 37 1020 2791 0000 7502 0112 9444 TYTUŁEM: darowizna + kalendarz
До суми потрібно ДОДАТИ кошти за пересилку (15 zł)

Замовлення також можна зробити в Об'єднанні українців у Польщі:

Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, тел. 22 679 96 77

або **електронною поштою: biuro@ukraincy.org.pl**

Можна також особисто придбати календар в Об'єднанні кожного дня до 18-ї години.

eprasa.pl f597cc1168